

Willem Heemskerk

redactielid

subjectieve cumulatie?

Vorderingen uit verschillende oorzaken kunnen worden samengevoegd in één dagvaarding, bijvoorbeeld A vordert uit hoofde van twee verschillende overeenkomsten betaling van twee geldbedragen van B. Men spreekt dan van objectieve cumulatie van rechtsvorderingen. Van subjectieve cumulatie van rechtsvorderingen is sprake als bij één en dezelfde dagvaarding door meer dan één eiser zelfstandige vorderingen worden ingesteld tegen een (of meer) gedaagde(n), of door een (of meer) eiser(s) tegen meer dan één gedaagde.¹ Vorderen C en D elk betaling van een geldbedrag van E of vordert F zowel van G als van H een geldbedrag, dan is van subjectieve cumulatie sprake. Vordert I hoofdelijke veroordeling van J en K tot betaling van een geldbedrag of vorderen L en M (bijv. belangengroeperingen) één en dezelfde verklaring voor recht van N, dan is van een gewone meerpartijenverhouding sprake en niet van gecumuleerde rechtsvorderingen.²

Voor subjectieve cumulatie zal in het gemeen om doelmatigheidsredenen worden gekozen, bijvoorbeeld omdat de rechtsvorderingen hetzelfde onderwerp betreffen en/of verknocht zijn; in wezen vindt dan in de dagvaarding vooraf de voeging van zaken plaats, die op de voet van art. 220 Rv ook achteraf kan plaatsvinden.

Subjectieve cumulatie doet het zelfstandige karakter van elke rechtsvordering niet verloren gaan.³ Elke vordering volgt haar eigen weg en haar eigen regels. Dat heeft allereerst consequenties voor de sectorale competentie, omdat de optelregel van art. 94 lid 1 Rv niet geldt: vordert F bij één dagvaarding bijvoorbeeld krachtens koopovereenkomst van G een bedrag van € 3.000 en krachtens een

andere koopovereenkomst van H ook € 3.000, dan mogen deze bedragen niet worden opgeteld en is derhalve de kantonrechter bevoegd om van de betreffende (zelfstandige) vorderingen kennis te nemen.⁴ Wel zullen G en H op grond van art. 107 Rv voor dezelfde (relatief bevoegde) kantonrechter in het geding mogen worden betrokken, mits tussen de vorderingen zodanige samenhang bestaat, dat redenen van doelmatigheid een gezamenlijke behandeling rechtvaardigen. Dus woont G in Amsterdam en H in Rotterdam, dan zullen zij beiden voor hetzij de Amsterdamse hetzij de Rotterdamse kantonrechter kunnen worden gedagvaard.

Wordt in hetzelfde voorbeeld overigens van G een bedrag van € 3.000 gevorderd en van H € 7.000, dan kunnen zij niet met één dagvaarding voor dezelfde sector (kanton of civiel) kunnen worden betrokken en zal op de voet van art. 71 Rv verwijzing moeten plaatsvinden.

Het zelfstandig karakter van de subjectief gecumuleerde rechtsvorderingen heeft voorts consequenties voor de appellabiliteit. Art. 332 lid 2 Rv bepaalt dat bij meer dan één vordering tussen dezelfde partijen voor de appellabiliteit (dus de vraag of de vordering waarover de rechter in eerste aanleg had te beslissen meer beliep dan € 1.750) het totale beloop van deze vorderingen bepalend is. Die regel geldt echter *niet* bij subjectieve cumulatie van vorderingen.⁵

Gedaagden behoeven echter niet te berusten in subjectieve cumulatie, bijvoorbeeld in het geval zij niets met elkaar te maken hebben en willen hebben. Hun staat dan de mogelijkheid ten dienste om incidenteel splitsing te vorderen, het spiegelbeeld van voeging.

Anders dan het voegingsincident is het zeldzame splitsingsincident niet in de wet neergelegd, maar aanvaard in een arrest van de Hoge Raad uit 1978.⁶ Gedaagden kunnen zich tegen subjectieve cumulatie verzetten 'op de grond dat tussen de vorderingen geen zodanige samenhang bestaat, dat redenen van doelmatigheid een gezamenlijke behandeling wettigen'.⁷ Het splitsingsincident kan niet afzonderlijk worden opgeworpen, omdat splitsing niet vóór alle weren kan worden gevraagd, zoals (art. 220 lid 3 Rv) voeging. Splitsing kan – aldus het arrest uit 1978 – overigens ook ambtshalve plaatsvinden. ●

NOTEN

- ¹ Uitvoering R.P. Cleveringa, *Cumulatie van rechtsvorderingen*, in: Opstellen over hedendaagsch recht (Van Oven-bundel), Leiden: Universitaire Pers 1946, p. 84-116, i.h.b. p. 106 e.v.
- ² Vgl. L.E.H. Rutten, *Cumulatie van rechtsvorderingen*, RM Themis 1941, p. 31(-51).
- ³ Zie bijv. HR 18 februari 1937, NJ 1937, 622 (PS); HR 3 april 1981, NJ 1982, 184 (WHH); HR 29 april 1994, NJ 1995, 609 (CJHB).
- ⁴ Vgl. HR 10 mei 1929, NJ 1929, p. 1094; HR 5 december 1935, NJ 1936, 375 (PS); HR 23 juni 1950, NJ 1950, 660.
- ⁵ HR 25 maart 1994, NJ 1994, 392.
- ⁶ HR 27 oktober 1978, NJ 1980, 102 (WHH).
- ⁷ Zie ook HR 12 januari 1939, NJ 1939, 915.